שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא כ.

עין משפט נר מצוה

קסו א ב מי׳ פ״ו מהל׳ מכירה הלכה יב ועיין בהשגות וכמ״מ וכ״מ סמג עשין סב טוש״ע מ״מ פ׳ סו סעיף כג:

קסז ג מי׳ פי״ח מהל׳ גזילה ואבידה הל׳ יג סמג עשין עד טוש״ע מ״מ פ׳ סה סעיף יב:

קסח ד מי׳ שם הל׳ ג טוש״ע שם סעיף ט:

קסט ה מי׳ שם טוש״ע שם סעיף י:

קע ו מי׳ שם הל׳ ד טוש״ע שם סעיף יא:

קעא ז מי׳ פי״ו מהל׳ מלוה ולוה הלכה יא סמג עשין נד טוש״ע שם סעיף ח:

רבינו חננאל

אמר רבא ש״מ איתא לדשמואל דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו ואפי׳ יורש מחול דאביבי מחלה לה לכתובתה לבעלה כי אמרה שובר האי דידיה הוא הנהו לו נאמנת ואין תקנה שלא יהא המוכר רשאי למחול כלל וכבר ביארנוהו באר היטב בפרק החובל:

[**מתני׳**] מצא איגרות שום פי׳ שטר שומת ב״ד ואיגרות מזון כמשמעו כגון מזון האשה והבנות. שטרי ביירורין שטרי טענתא והדו״ן שימוש ב״ד. שטרי חליצה ומיאונין. ההוא גיטא דאישתכח בבי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מתא דעל רכים נהרא מותבא

מסורת הש״ס

א) כתובות פה: פי. קידושין מח. כ״ק פט. כ״ב קמז:, ב) [לעיל יא. יט. לקמן לה:], ג) [עי׳ תוס׳ כתובות ק: ד״ה לגרתן], ד) [לעיל מח: יח:], ה) [עי׳ תוס׳ ע״ב ד״ה מלא וכו׳ תוס׳ גיטין כח. ד״ה מלאין], ו) לקמן כח., ז) לקמן מז:, ח) [סיכום מתלת גרסי׳ לקמן ע״ב ד״ה סתפון], ט) כ״ב קסח. [ע״ש], י) [לעיל יח.] גיטין מז., כ) ר״מ מ״ז, ל) [סנהדרין כח:].

מוסף רש״י

המוכר שטר חוב לחבירו שחייב לו לוה למלוה מתנו ומסר לו המלוה את השטר ליד לוקח ומכרו לו ומכר לו קני לך איהו וכל שעבודיה, לי נמי כדפקינן התם (ב״ב עז.) הלכתא פותחת נקנות במתיירה (רשב״ם ב״ב קמז:), וחזר ומחלו. המוכר שהיא מלוה מחלו ללוה (כתובות פה:). מחול. דאמר ליה לוה ללוקח לאו בעל דברים בידי את (שם) דלא מכר לו לאמון לשני אלא כל זמות שאתה לידו, דלא עדיף האי לוקח ממלוה דאתי מחמתיה דמלוה. ומיהו מעותיו יחזיר לו מוכר ללוקח, דהא הלכתא היא דדיינינן דינא דגרמי חד הפקיד מעותיו בסרף שערותיו של חבירו דקר״ל דמיי מההוא עובדא דכפייה רפרם לרב אשי ואגבי מגיה כי כשורא לגלמא (רשב״ם ב״ב קמז:), ואפילו יורש. של מלוה, מוחל. שהלוה לא נתחייב ללוקח כלום אלא מחמת המוכר, והרי מחלו אלו (קידושין חח.) וסברא הוא דלא אלים כח של לוקח כמה שנתפר לו שטר המלוה אלא לזמות מחוב המחוב כי נתקום המלוה לו היורש, אך לא נתקר שעבודו מן המלוה וקרינא ביה עבד לוה לאיש מלוה ויטול למכור שעבודו (ב״ב עט). וכל מעשה ב״ד. כל מילתא דאתא לכ״ד לקיים, דליכא למיחש לנמלך עליהן שלא ליתנן (לעיל יח:). סמפונות. כל דבר המבטל דבר קדמי פימפון שלו, כגון שובר הוי סמפון של שטר (קדושין י. וכעי״ז לקמן כ:). הבא תרגמו. בגמל. שטרי טענתא. שני פיפרי הדיינין היו מתכין טענות אנשי הרי בכדי שלא יהו טוענין ומחרין ומוענין ועל פי פיהן טענות מוקפין הדיינין את דינם (רשב״ם ב״ב קסח:). בי דינא דרב הונא. שהוכח שם לקיימו בכ״ד וכתוב כי הנפק ונפל מה והוא מוכנו ולא הוחזקו שני יוסף כן שמעון כאותה העיר (גיטין כז.).

ש״מ. מדלא מייתין להכי דאי נמי הוה הכי שפיר זכי בעל בשובר שנכתב לשמה: **אימא לדשמואל.** דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר המוכר הזה ומחלו מחול הוא אצל הלוה. הלכך אם מכרה זו כתובתה בתיר דהיינו שטר חוב וחזרה ומחלתה לבעל בתשרי מחול ושפיר טריף בעל: **בשטר כתובה יוצא מתחת ידה.** שמציאה לפיגוי דליכא למיחש לשמא מכרה בטובת הנאה שאילו מכרתה היתה מוסרת הכתובה ביד הלוקח: **לשני כתובות.** שמא שני שטרי כתובה היו לה [ויש] לחוש שמא מסרה אחד ללוקח ובאה לחזור בה ולמחול אצל בעלה ומוסרת לו שובר המוקדם לשטרו של לוקח. אלא ודאי אימא לדשמואל ומתוך שבידה למחול שטר כתובה לבעלה עכשיו לא חיישינן לשמא כתבה ליתן בניסן כי׳: **ואכיי אמר.** מהכא לא תסייע לשמואל: **תדא דלשני כתובות לא חיישינן.** הלכך ליכא למיחש לדלמא זבנתה בטובת הנאה: **ועוד.** אי נמי זבנתה בטובת הנאה לית לן למיחש לשמא כתבה לשובר בניסן ולא קבלה עד תשרי דאי נמי הכי הוה כי מטא שובר לידיה בתשרי זוכה למפרע בו מזמן תחיתתו ולא היה ממכרה שבנתיים כלום ושובר מזמן הכתוב בו טורף ואכיי לטעמיה כו׳: **מתני׳ איגרות שום.** שאמר כ״ד נכסי לוה למלוה בתוכו: **ואיגרות מזון.** שקיבל עליו לזון את בת אשתו: **מיאונין.** קטנה יתומה שהשיאוה אמה ואמיה לדעתה יוצאה ממנו במיאון ואינה צריכה גט אלא אומרת בפני שלשה אי אפשי בפלוני בעלי וכותבין לה ב״ד שטר שמיאנה בפניהם להיות לה עדות שמותרת ליגשת: **שטרי ברורין.** בגמרא מפרש: **הרי זה יחזיר.** דליכא למיחש לשמא נמלך דהא כ״ד לא כתבום אלא בדבר מקויים ולפרעון נמי ליכא למיחש דבהני שטרות לא שייך בהו פרעון כדאמרינן לעיל (ד׳ עח:) ואפילו למ״ד שומא הדר מיהו דאפקיד אנפשיה: **אלא כחפיסה או בדלוסקמא.** שם שטר: **או שמא מכריך של שערות.** ככרך או באגודה. וגבמרא מפרש מאי חפיסה ודלוסקמא ומכריך ואגודה: **הרי זה יחזיר.** דדבר שיש בו סימן הוא כדמפרש בגמרא שהכלי סימן כשיאמרו הבעלים בכלי כך וכך מצאת אותם וכן תכריך ואגודה הרי זה יחזיר דדבר שיש בו סימן הוא כדמפרש בגמ׳: **אחד הלוה משלשה.** אם שלשה שטרות של לוה אחד הן שלוה משלשה בני אדם: **יחזירם.** מוצאם: **הלוה.** דודאי פרעם והחזירם לו ומידו נפלו שאם מידם נפלו מי קבלם למקום אחד: **ואם שלשה לוים כם.** שלוו מאדם אחד: **יחזירם.** המוצאם: **למלוה.** שהדבר ידוע שממנו נפלו: **מצא שטר בין שערותיו ואין יודע מה עיבו.** אצלו אם הלוה הפקידו אצלו או המלוה או שמא מקצתו פרוע ומסרוהו לו להיות שלים ביניהם ושכח: **יהא מונח.** בידו ולא יחזיר לא לזה ולא לזה: **ואם יש עמהן סמפון.** מילי מילי קתני המונח בין שערותיו שובר שנכתב על אחד משטרותיו: **יעשה מה שבסמפון.** והשטר נחזקת פרוע. ואע״פ שהיה לשובר הזה להיות מונח ביד הלוה אמרינן האמינו הלוה ואומר מחר תנה לי ושכח: **גמ׳ זה בורר לו אחד.** כשנוכרין להן דיינין כותבין להן זה בירר לו את פלוני וזה בירר לו את פלוני שלא יוכלו לחזור בהן: **דאשתכח בי דינא.** מקויים בהנפק והשליח המביאו אומר ממנו נפל: חיישינן

שמע מינה איתא לדשמואל [ט]דאמר שמואל [א]המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול [ב]ואפי׳ יורש מוחל אביי אמר אפילו תימא ליתיה לדשמואל הכא במאי עסקינן בששטר כתובה יוצא מתחת ידה ורבא אמר אי משום שטר כתובה חיישינן לשתי כתובות ואביי אמר חדא לשתי כתובות לא חיישינן ועוד שובר בזמנו טריף אביי לטעמיה דאמר [ג]עדיו בחתומיו זכין לו: **מתני׳** [ד]מצא איגרות שום ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין [ה]וכל מעשה ב״ד הרי זה יחזיר [ו]הלוה מצא בחפיסה או בדלוסקמא [ז]תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הרי זה יחזיר וכמה אגודה של שטרות שלשה קשורין זה בזה רשב״ג אומר [ח]אחד הלוה משלשה יחזיר ללוה שלשה הלוין מן האחד יחזיר למלוה [ט]מצא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו אם יש עמהן [י]סמפונות יעשה מה שבסמפונות: **גמ׳** [כ]מאי שטרי ברורין הכא תרגמו שטרי טענתא רבי ירמיה אמר זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: וכל מעשה ב״ד הרי זה יחזיר: [ל]ההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא דהוה כתיב ביה בשוירי מתא דעל רכים נהרא אמר רב הונא

ש״מ איתא לדשמואל. וא״ת וניחוש שמא מכרה במעמד שלשתן שאינה יכולה למחול כדמוכח פרק האיש מקדש (קדושין ד׳ מת. ושם ד״ה כי) גבי התקדשי לי בשטר חוב או במלוה שיש לי ביד אחרים דקאמר במלוה בשטר במאי פליגי בדשמואל דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואינעית אימא כ״ע אית להו דשמואל ונאשה סמכה דעתה פליגי כו׳ ובמלוה על פה פליגי בדרב הונא דאמר במעמד שלשתן קנה ולא מסיק כ״ע אית להו דרב הונא ונאשה סמכה דעתה פליגי כדאמר לעיל ש״מ דאינו יכול למחול וי״ל דליכא למיחש שמא מכרה במעמד שלשתן דאי ליכא עדים שמכרה הבעל והאשה יכפרו המכירה ואי איכא עדים נשיאינהו היכי הוה אם אומרים שנתרצה הבעל או שמא מ״כ מודה שהשובר שקר ואם מומה שאמר כבר פרעתי לה מ״כ השובר נעשה קודם המכירה ואינהו דאפקידו אנפשייהו ועוד י״ל דלא תקנו מעמד שלשתן אלא בדבר שראוי לגבות מיד אבל בכתובה דאינו חייב עתה עד אחר גרושין וגם שמא לא תתגרש לא תקנו מעמד שלשתן וכן צריך לומר בפרק החובל (ב״ק דף פט. ושם) גבי האשה שחבלה [מ](בבעלה) לא הפקידה כתובתה ואמאי תזכין במעמד שלשתן אלא משום דלא תקנו בכתובה כדפריש״ת וזה אין לומר שמא מכרה אחר גרושין במעמד שלשתן כי אחר גרושין מסתמא מכרה בדמים יקרים וכשיוציא הבעל שובר שקדם היא צריכה לשלם ולא תרויח כלום בקנויא ולא חיישינן אלא שמא מכרה בעודה תחתיו בטובת הנאה שהיא דבר מועט ואינה צריכה לשלם אלא מעט ומרווחת הרבה ומשני אימא לדשמואל ואם היתה מוחלת לבעלה לא תפרע ללקוחות אלא דבר שנתנו ותרויח הרבה ואע״ג דגבי ערב לאשה בכתובה ורולה לגרשה תנן בפרק גט פשוט (ב״ב ד׳ קנג:) דידור בתה אלמנה חיישינן לקנויא אע״פ שיתחייב לפרוע הכל לערב ולכך חיישינן לקנויא לפי שאין לו במה לשלם לא דמי דהתם מפקיד הערב מיד וחיישינן לקנויא אבל הכא דאיכא אלא חששא בעלמא שמא לא מכרה ואפי׳ מכרה שמא לא יפקידו הלקוחות כי אינו מוציא מהם אלא חוב שהיה להם על הבעל יהיה להם על האשה וגבי חייב מודה דחיישינן לעיל לקנויא לפי שיוציא מיד מן הלקוחות ועוד יש לחוש משום לקוחות שלא בחתריות שיפקידו לגמרי: **שובר** בזמנו טורף. אע״פ שטר מכירה נמסר ללקוחות תחילה אינו מועיל וטורף הבעל כדין וכן אמר לעיל גבי שחרורי עבדים ונראה שתקנת חכמים היא שזוכה משעת חתימה אע״פ שלא נמסר לו עד ימים רבים אחרי כן שאם לא כן לעולם לא יוכלו העדים לחתום אלא אם ירצו המכירה משום חששא דכתב כניסן ולא נתן עד תשרי ומזכין ביני ובינו ולענין איסור גרושה דאם עבד בא על בת ישראל קודם שבא לידו גט שחרור שפסלה ושמא גם גבי איסור זכין לו משעת חתימה אע״פ דלא שייך טעמא דפרישת מ״מ לא פלוג רבנן ויש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה וא״ת אביי סבר כר״ש דאמר עידי מכירה כרתי גבי מתנתא [נ]דחתימי עלה תרי גיסי ור״ש סבר בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף לד:) כתב לזה ולא מסר לו לזה ומסר לו לזה שמסר לו תחילה קנה וי״ל דהיינו בשני שטרות שזמנן כתוב בשוה ביום אחד שאין ניכר ממוכו איזהו מהם קודם לכך אזלינן בתר מכירה אבל אין זמנן שוה החתום קודם זכה אע״פ שהמאוחר נמסר תחילה ובעובדא דהתם דכתבתיהו לרמי בר חמא בנפרא ולרב עוקבא בפניא ואוקמיה רב ששת בידיה דרמי בר חמא משום דקדים ורב עוקבא בנכסיה משום שודא התם מיירי דלא ידעינן למי נמסר תחילה ורב ששת סבר כמו שנכתב תחילה לרמי מסתמא גם לו נמסר קודם ורב נחמן סבר כיון דאינו מוכיח מכח השטר שקדם אין לומר שנמסר לו תחילה אע״ג שנכתב קודם ולכך הוה דינא שודא אבל אם הוה ידעינן למי נמסר קודם היה זוכה כיון שהיכים כתובים ביום אחד וא״ת וניחוש דלמא זבנה כתובה ביום שנכתב השובר דהשתא ליכא למימר עדיו בחתומיו זכין לו וכשיוציאו הבעל והלקוחות שטרם יבא זמנם שוה ואין ידוע דמי קדם ויאמר הבעל ללקוחות תביאו דאיה שקדמתם לפי שהוא מוחזק שהנכסים שלו והלקוחות רוצין לטרוף בשביל האשה וי״ל דהא ליכא למיחש שתמכור ביום הכתיבה השובר:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com